



KUOLP00HXAJL

MINISTERSTVO VNITRA

- ODBOR VŠEOBECNÉ SPRÁVY -

140 21 Praha 4, náměstí Hrdinů 3

Č.j.: MV-2330-10/VS-2008

V Praze dne 19. ledna 2009

Počet listů: 4

Počet příloh: 1/2

Rozeslat dle rozdělovníku

KRAJSKÝ ÚŘAD OLOMOUCKÉHO KRAJE PODATELNA - OSL	
Došlo	23 -01- 2009
Č. j.: KUOK	4516/ 2009
Přílohy:

INFORMACE č. 1/2009

Právní úprava určení a popření otcovství v cizině

V poslední době se v matriční praxi setkáváme s následujícími případy.

Dítě se narodilo v cizině za trvání manželství a

- matka dítěte je státní občankou České republiky, otec dítěte (manžel matky) je cizí státní občan. Dítě narozením nabylo dvojí státní občanství, po matce státní občanství České republiky a po otci cizí státní občanství, nebo
- matka dítěte je státní občankou České republiky, otec dítěte (manžel matky) je cizí státní občan. Dítě narozením nabylo pouze státní občanství České republiky po matce, nebo
- matka dítěte je státní občankou České republiky, otec dítěte (manžel matky) je osobou bez státního občanství. Dítě narozením nabylo pouze státní občanství České republiky po matce, anebo
- matka i otec dítěte (manžel matky) jsou státními občany České republiky. Dítě narozením nabylo státní občanství České republiky.

Poté došlo k popření otcovství v cizině podle právního řádu cizího státu, jehož státní občanství dítě také má, nebo na jehož území rodiče s dítětem žijí. Stalo se tak buď rozhodnutím soudu (obdobně jako v České republice), nebo společným prohlášením manžela matky, matky a biologického otce o popření otcovství a určení otcovství biologickým otcem, ke kterému nedošlo v řízení o popření otcovství před soudem, ale způsobem platným podle právního řádu státu, jehož občanství dítě také má, nebo na jehož území rodiče s dítětem žijí. Nedošlo tedy k vydání rozhodnutí (zpravidla soudu).

Matka dítěte, státního občana České republiky, požádá o provedení zápisu jeho narození, resp. provedení dodatečného záznamu o popření otcovství k dítěti, byl-li již zápis jeho narození ve zvláštní matrice v Brně proveden (§ 3 odst. 4 zákona

č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o matrikách“).

Matka dítěte předloží k zápisu narození dítěte cizozemský rodný list dítěte, který má náležitosti veřejné listiny (§ 52 zákona č. 97/1963 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „ZMPS“, a § 57 zákona o matrikách), v němž je jako otec uveden muž, jehož otcovství bylo určeno společným prohlášením matky, jejího manžela a muže (biologického otce dítěte) za současného popření otcovství manžela matky. Tato skutečnost pak je doložena buď doslovným výpisem z cizozemské matriční knihy či zvláštní veřejnou listinou, ne však rozhodnutím soudu. Jak již bylo uvedeno výše, došlo k popření otcovství způsobem, který právní řád České republiky neumožňuje. Podle ustanovení § 33 odst. 1 ZMPS platí, že je-li někdo v rozhodné době občanem České republiky a považuje-li ho za svého příslušníka také jiný stát, je rozhodné státní občanství České republiky.

V daném případě zvláštní matrika doposud postupovala podle právního řádu České republiky (odlišný postup by byl v případě, kdy by mezinárodní smlouva stanovila jinak - přehled mezinárodních smluv, kterými je Česká republika vázána, upravujících otázky spojené s určením /popřením/ otcovství, resp. uznáváním rozhodnutí ve věcech občanských, je připojen v příloze), tj. podle zákona č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon o rodině“), a k zápisu o narození do zvláštní matriky v Brně matka dítěte předkládala rozhodnutí českého soudu o popření otcovství jejího manžela, resp. i o současném určení otcovství biologickým otcem (§ 58 odst. 1 zákona o rodině), pokud tento soud rozhodnutí v uvedené věci vydal.

Ministerstvo vnitra ve spolupráci s Ministerstvem spravedlnosti, sekci mezinárodních vztahů, zpracovalo návrh právního názoru na řešení uvedené problematiky, který rozeslalo k připomínkám Nejvyššímu soudu České republiky, Ministerstvu spravedlnosti, Ministerstvu zahraničních věcí, vybraným krajským úřadům, Magistrátu hl. m. Prahy a zvláštní matrice. Připomínky nebyly uplatněny. Z tohoto právního názoru pak vyplývá následující postup:

Je třeba rozlišovat, zda

1. se v cizím státě vedlo řízení o určení (zjištění nebo popření) otcovství, tj. zda se má v České republice uznat rozhodnutí cizího orgánu (tj. zpravidla soudu), nebo
2. jde o provedení zápisu, resp. dodatečného záznamu do české matriční knihy na základě předložené cizozemské veřejné listiny, která není rozhodnutím.

Ad 1)

Probíhalo-li v cizině řízení o popření nebo zjištění otcovství, jehož výsledkem je pravomocné rozhodnutí, je nutné pro zajištění právních účinků takového rozhodnutí, aby došlo k jeho řádnému uznání. Konkrétně se jedná o postup upravený v § 67 ZPMS. Nestanoví-li mezinárodní smlouva něco jiného, vyslovit, že se uznává platnost daného rozhodnutí i na území České republiky, přísluší Nejvyššímu soudu České republiky.

Ad 2)

Nevedlo-li se v cizině žádné řízení o zjištění či popření otcovství, jehož výsledkem by bylo vydání pravomocného rozhodnutí, a tudíž nejde o uznání cizozemského rozhodnutí, typicky se jedná o situace, kdy v cizině proběhla obdoba tzv. souhlasného prohlášení rodičů před matričním úřadem ve smyslu úpravy obsažené v § 52 a § 53 zákona o rodině, nebo situace popsaná na předchozí straně v souvislosti s popřením otcovství, kdy nebylo vydáno rozhodnutí.

Zvláštní matrika provede zápis, resp. dodatečný záznam do matriční knihy, podle předložené veřejné listiny vydané kompetentním orgánem cizího státu, splňující podmínky stanovené v § 52 ZMPS. Není možné argumentovat ustanovením § 23 odst. 1 ZMPS, tj. kolizní normou pro určení otcovství odkazující na české právo z toho titulu, že dítě nabylo narozením také, resp. pouze české státní občanství. V předmětné věci nejde o určení práva rozhodného pro určení otcovství, jelikož české orgány nevedou žádné řízení o určení otcovství. Otázka otcovství byla již platně cizím orgánem posouzena a potvrzena patřičnou veřejnou listinou. Uvedená kolizní norma by se aplikovala pouze v případě, kdyby bylo v České republice zahájeno řízení o zjištění nebo popření otcovství, ale nelze ji použít na činnost cizích orgánů.

Opačný postup by rozhodně nebyl v zájmu dítěte. V této souvislosti připomínáme zejména čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte (New York, 20.11.1989, vyhl. pod č. 104/1991 Sb.), podle něhož zájem dítěte musí být předním hlediskem při jakékoli činnosti týkající se dětí, ať už uskutečňované veřejnými nebo soukromými zařízeními sociální péče, soudy, správními nebo zákonodárnými orgány.

Podpůrně lze rovněž odkázat na ustanovení § 23 ZMPS, podle něhož k platnosti uznání otcovství postačí, stane-li se podle práva státu, v němž k uznání došlo.


V této souvislosti pro úplnost uvádíme, že Ministerstvo spravedlnosti vypracovalo návrh nového zákona o mezinárodním právu soukromém. Nově zde bude upravena pravomoc ve věcech určení a popření rodičovství. Podle stávajícího znění ustanovení § 23 odst. 3 ZMPS pouze k platnosti uznání otcovství postačí, stane-li se podle práva státu, v němž k uznání došlo, tj. řeší se pouze platnost uznání otcovství a nikoliv jeho popření. Nyní se nově navrhuje, že k platnosti určení rodičovství postačí, stane-li se podle právního řádu státu, v němž došlo k prohlášení o uznání rodičovství. Jestliže v tomto státě došlo v soudním řízení, nebo i jinak mimosoudně, v souladu s tamním právním řádem k popření rodičovství a k určení rodičovství jiné osoby, postačí to k platnosti určení rodičovství této osoby.

* * *

Pokud jde o vztah k členským státům Evropské unie, je třeba připomenout, že Evropské společenství dosud nepřijalo žádnou legislativu, upravující otázky určení otcovství. Tato problematika je výslovně vyňata z nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 o příslušnosti a uznávání rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti /viz článek 1 odst. 3 písm. a)/. Znamená to, že v těchto věcech orgány členských států postupují buď podle mezinárodních smluv o právní pomoci, jsou-li takové, nebo podle svého vnitrostátního práva (§ 67 ZMPS).

Pokud jde o případy, kdy se dítě narodilo na území České republiky a k popření a určení otcovství došlo v cizině podle cizího právního řádu, bude postup při provedení dodatečného záznamu do knihy narození příslušného matričního úřadu obdobný s tím, že se bude týkat i případů, kdy dítě bude cizím státním občanem nebo osobou bez státního občanství.

Žádáme, aby s obsahem shora uvedeného byly seznámeny všechny matriční úřady v působnosti krajských úřadů, obecních úřadů obcí s rozšířenou působností a magistrátů měst Brna, Ostravy, Plzně a Magistrátu hl. m. Prahy.


JUDr. Václav H e r y c h
vrchní ředitel sekce archivnictví
a všeobecné správy

Rozdělovník:

- všem krajským úřadům
- všem odborům vnitřních věcí magistrátů měst Brna, Ostravy a Plzně
- odborů živnostenskému a občanskoprávnímu Magistrátu hl.m. Prahy

Přehled mezinárodních smluv, upravujících otázky spojené s určením (popřením)
otcovství, resp. uznáváním rozhodnutí ve věcech občanských

1. Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 97/1960 Sb. o Smlouvě mezi Československou republikou a Albánskou lidovou republikou o právní pomoci ve věcech občanských, rodinných a trestních
2. Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 95/1983 Sb. o Smlouvě mezi Československou socialistickou republikou a Svazem sovětských socialistických republik o právní pomoci a právních vztazích ve věcech občanských, rodinných a trestních (platná pro Ruskou federaci, Bělorusko, Gruzii a Moldavsko)
3. Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 207/1964 Sb. o Smlouvě mezi Československou socialistickou republikou a Socialistickou federativní republikou Jugoslávií o úpravě právních vztahů ve věcech občanských, rodinných a trestních (platná pro Bosnu a Hercegovinu, Černou Horu, Srbsko, Chorvatsko, Makedonii a Slovinsko)
4. Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 3/1978 Sb. o Smlouvě mezi Československou socialistickou republikou a Bulharskou lidovou republikou o právní pomoci a úpravě právních vztahů ve věcech občanských, rodinných a trestních
5. Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 83/1985 Sb. o Smlouvě mezi vládou Československé socialistické republiky a vládou Francouzské republiky o právní pomoci, uznání a výkonu rozhodnutí ve věcech občanských, rodinných a obchodních
6. Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 93/1989 Sb. o Smlouvě mezi Československou socialistickou republikou a Korejskou lidově demokratickou republikou o vzájemné právní pomoci ve věcech občanských, rodinných a trestních
7. Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 80/1981 Sb. o Smlouvě mezi Československou socialistickou republikou a Kubánskou republikou o vzájemné právní pomoci ve věcech občanských, rodinných a trestních
8. Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 63/1990 Sb. o Smlouvě mezi Československou socialistickou republikou a Maďarskou lidovou republikou o právní pomoci a úpravě právních vztahů v občanských, rodinných a trestních věcech
9. Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 106/1978 Sb. o Smlouvě mezi Československou socialistickou republikou a Mongolskou lidovou republikou o poskytování právní pomoci a o právních vztazích v občanských, rodinných a trestních věcech
10. Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 42/1989 Sb. o Smlouvě mezi Československou socialistickou republikou a Polskou lidovou republikou o právní pomoci a úpravě právních vztahů ve věcech občanských, rodinných, pracovních a trestních, ve znění vyhlášky č. 2/2006 Sb. m. s.
11. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 1/1996 Sb. o sjednání Smlouvy o právní pomoci v občanských věcech mezi Českou republikou a Rumunskem

12. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 209/1993 Sb. o Smlouvě mezi Českou republikou a Slovenskou republikou o právní pomoci poskytované justičními orgány a o úpravě některých právních vztahů v občanských a trestních věcech
13. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 123/2002 Sb. m. s. o sjednání Smlouvy mezi Českou republikou a Ukrajinou o právní pomoci v občanských věcech
14. Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 133/2003 Sb. m. s. o sjednání Smlouvy mezi Českou republikou a Republikou Uzbekistán o právní pomoci a právních vztazích v občanských a trestních věcech
15. Vyhláška ministra zahraničních věcí č. 98/1984 Sb. o Smlouvě mezi Československou socialistickou republikou a Vietnamskou socialistickou republikou o právní pomoci ve věcech občanských a trestních